

ומר שמואל סבר: אין עבודת כוכבים בטלה כלומר: אינה צריכה ביטול אלא אם נשתברה דרך גדילתה כשהיא קיימת דהיינו אורחה ודרכה בכך, כגון: נבייה הנושרת מן האילנות, אף שנופלת עלה אחר עלה ושברי שברים הן, או שהעלה עצמה נשברת לשברי שברים.

ואף שנשתברה לשברי שברים, מכל מקום כיון שדרכה בכך כל השנה, לפיכך צריך לבטלה. אבל הא, עבודת כוכבים לאו גדילתה היא אין דרכה בכך ליפול ולהתפרק, ולפיכך אין צריכה לבטל אותה, ובטלה מאליה.

ואיבעית אימא ואם תרצה אומר: [גירסת רש"י:] דכולי עלמא רב ושמואל סוברים: אין הגוים עובדין אותה כשנשברה לשברי שברים.

והכא וכאן מדובר בעבודת כוכבים שהיתה של חוליות חלקים דקין כשברי שברים, ונפלה ונתפרקה לחוליותיה.

ומדובר באופן שהדיוט יכול להחזירה ואין צריך למעשה אומן, ובכך קמפלגי:

מר רב סבר: כיון דהדיוט יכול להחזירה — לא בטלה, וצריך לבטל כל פרק ופרק.

הדרן עלך פרק כל הצלמים

זרה בלי עיקר העבודה זרה, וניכר עליהם שהעיקר קיים, לכן מתיר שמואל את השברים שמצא.

תירוצו זה מתרץ גם הריטב"א על קושיה אחרת [והיא בעצם קושיית רש"י ותוס', ואין כאן מקום להאריך], ומתרץ בנוסח זה: שם מדובר בנשתברה מאליה ונשתברה לגמרי, ונחלקו בה רבי יוחנן וריש לקיש, מה דינה, האם בטלה היות והיא שבורה לפנינו והגוי מתיאש ממנה, או שאינה בטלה כל זמן שלא ביטלה הגוי בעצמו —

אבל כאן מדובר שעדיין עיקר עבודת כוכבים קיים. ויתכן שריש לקיש הסובר שעבודת כוכבים שנשתברה מאליה בטלה — מודה כאן שאינה בטלה, כיון שהצילה, לדעת הגוי, את עצמה. ומאידך — יתכן שרבי יוחנן מודה כאן שבטלה, מפני שכיון שהעיקר נשאר אצל הגוי להשתחוות לה אין לו חפץ בשבריה שנפלו ממנה, מה שאין כן שם שכולה שבורה, ואינו רוצה להישאר בלי אלוהו רוצה לחזור ולתקנה.

מאליה — אינם מקבלים את תירוצו של רש"י. ולשיטתם, חזרת הקושיא, איך אמרה הגמרא ששמואל אוסר את השברים הרי שמואל סובר שעבודת כוכבים שנשתברה מאליה מותרת? והתוס' הרא"ש מוסיף עוד קושיא: במה ההסתברות לומר שהגוי שברה, וכי למה לא נאמר ששברה ישראל, או שנאמר שנשתברה מאליה?

התוס' מתרצים: בסוגינתנו מדובר בעבודת כוכבים שדרכה להשיר ענפים וקסמים ועלים, אשרה וכדומה, וכיון שהגוים ממשיכים לעובדה ודרכה בכך, לכן סובר שמואל שהשברים נשארים באיסורם עד שישברו לשברי שברים. ואילו שם מדובר בצלם אליל שנשתבר, ואותם השברים מתיר שמואל, מפני שאם לא הצילה על עצמה אינה מצילה על עובדיה. והיא סברת ריש לקיש [לדעת התוס' ששמואל סובר כמותו].

עוד מתרצים: כאן מדובר בעבודת כוכבים שנשתברה, וכל השברים הם ביחד, ובהם אוסר שמואל. ואילו שם מדובר שמצא חלקי עבודה